

Blåbær- dyrkningens udfordringer

Der er masser af udfordringer i at dyrke blåbær. I et treårigt projekt sætter HortiAdvice fokus på, hvordan den økologiske produktion kan fremmes under danske forhold

✎ Dan H. Christensen,
HortiAdvice,
dach@hortiadvic.dk

Blåbær er fantastiske bær. Velsmagende, alsidige i anvendelse såvel friske som snacks eller i mad, og så er de tillige sunde. Blåbær er desuden en af de bærtypen, som i værdi har vokset mest

i butikkerne gennem de seneste år. Det danske blåbærareal er vokset cirka otte procent pr. år de seneste fem år til nu 104 ha, og de økologiske arealer følger stort set trop med samme stigning og udgør cirka en tredjedel af arealet.

Udfordringer i produktionen

Trods det stigende areal er langt de fleste blåbær i butikkerne - i den danske

sæson - import fra især Polen. Når den danske produktion ikke bare eksploderer, selvom afsætningen egentlig er der, skyldes det nok den klassiske udfordring, at vi har vanskeligt ved at matche prisen på importen, og blåbær er i modsætning til jordbær ikke et bær, vi traditionelt har dyrket selv.

I løbet af projektets første tid er det blevet klart, at økologiske blåbæravlere står med nogle store udfordringer. Hos en del er der problemer med etableringen af plantagen, udfordringer med korrekt vanding og gødskning, ukrudt får let overtaget, og endelig er der en række omkostningstunge arbejdsprocesser som beskæring og plukning. Denne artikel bygger på erfaringer fra Danmark og en studietur til Tyskland.

Etablering

Blåbær er i lighed med havens roddendronbuske surbundsplanter, som vil have et lavt reaktionstal og et højt indhold af organisk stof i jorden. Opfyldes disse forhold ikke fra starten, vil de dyrt indkøbte planter aldrig udvikle sig, men stå i stampe år efter år. Det er ikke alle, som gør sig godt nok umage med etableringen, og det er meget vanskeligt at rette op på, når først planterne er sat i

I en tysk, økologisk blåbærplantage i Niedersachsen er der god vækst, som ses på den store mængde rødlige grene. Her kommer der mange og store bær til sommer. Ukrudtet holdes i ave med jævnlige klipninger af græsset.

jorden. En tysk økologisk avler anbefaler ligefrem, at man helst etablerer en ny blåbærplantage i jord, der tidligere var nåletræsskov, da reaktionstallet her er naturligt lavt og med et højt indhold af humus. Men ikke alle har en nåleskov lige udenfor døren og må i stedet ty til en god etablering med rigelige mængder sphagnum.

Vanding og gødskning

Blåbærplanternes særlige krav til vanding og gødning udfordrer mange. Blåbærplanter har et meget overfladisk rodnet og vil helst have al kvælstof tilført som ammonium – krav, der kan være vanskelige at opfylde. I varme og tørre perioder bør de vandes oftere, end de fleste tror, efter princippet hellere lidt og ofte end meget og sjældent. Det er der en del, som forsømmer med skade for væksten og bærrørrelsen til følge. Blåbær kræver egentlig ikke store mængder gødning, men som alle planter, der skal yde noget, er der selvfølgelig et behov for at sikre væksten og erstatte den del, som fjernes med bærrerne. Der findes kun få økologiske gødninger, der er egnet til drypvanding, og de er frygtelig dyre og derfor i praksis ikke rigtig anvendelige. De fleste, der gøder, bruger en eller anden form for husdyrgødning, og her er det vigtigt at bruge én, hvor kvælstoffet er organisk bundet eller findes som ammonium. Nitrat bør undgås – det er ikke blåbærplantens livret. Uheldigvis kan organiske gødninger være med til at hæve reaktionstallet.

Ukrudt

Ukrudt er hos alle et væsentligt problem især i etableringsfasen, hvor det nogle steder kan være et spørgsmål, om det er ukrudtet eller blåbærplanterne, der etablerer sig først. Derfor bør alle have stort fokus på at få planterne i vækst med det samme. Når først planterne er store, konkurrerer de ret godt med ukrudtet, i alt fald hvis man har kraftigvoksende sorter, hvilket kan anbefales til økologiske plantager.

Så de første år er det specielt vigtigt at holde marken ren, samtidig med at buskene passes godt ved at vande, gødske, beskære og fjerne blomster. Så vil buskene komme foran ukrudtet og etablere sig godt.

Imellem rækkerne kan man have kortklippet græs, men inde i rækken bør jorden holdes ukrudtsfri de første år, hvis muligt. Nogle avlere planter i ukrudtsdug, men det giver problemer med at gødske,

Ukrudtsdug er ikke en garanti for, at der ikke bliver problemer med ukrudt. Her konkurrerer ukrudt og en ung blåbærplante om magten, selvom der faktisk ligger en ukrudtsdug i rækken.

og ukrudtet vokser op på dugen, hvis den ikke børstes ren. Andre prøver at holde rækken ren mekanisk og manuelt, men det er udfordrende af hensyn til en eventuel drypslange samt de øverligt liggende rødder.

Når først planterne er blevet store, kan græs og andet ukrudt bedre vokse ind til rækken og bare klippes kort nogle gange

om året, vel vidende at det vil tage en del af gødningen og vandet.

Før du går i gang

De danske, økologiske blåbær sælges primært via tre forskellige kanaler: Supermarkeder, gårdbutikker og som selvpluk. Hos danske producenter ser det ud til, at hvor der er selvpluk, passes plantagen ofte ret ekstensivt med hensyn til for eksempel beskæring. Det kan have de fordele, at udbyttet bliver højere og pasningsomkostningerne lavere, men også den ulempe at bærrerne er små og besværlige at plukke. Får du ikke solgt alle dine selvplukbær, kan mere beskæring være med til at øge salget, fordi kunderne plukker flere bær, når de er lette at plukke. Beskæring er vigtig for at sikre store bær.

Der er nok plads til flere økologiske blåbær på markedet, men det er vigtigt at tænke på afsætning, inden produktionen etableres. Satses der på direkte salg, er det selvfølgelig ikke smart at etablere en ny plantage i et område, hvor der i forvejen er en eller flere plantager. Det er dyrt at etablere en plantage, der er mange udgifter, og der går et par år, før der er indtægter. Til gengæld kan en veletableret plantage stå i mange årtier, bogstavelig talt. Der er muligheder i blåbærdyrkningen... men tænk dig om.

Projektet er støttet af Fonden for Økologisk Landbrug. ■

Mød andre blåbæravlere

- HortiAdvice arbejder i perioden 2020-2022 med at fremme økologisk blåbærdyrkning i et projekt finansieret af Fonden for Økologisk Landbrug.
- I regi af projektet er det planen at lave nogle korte onlineundervisningsmøder i februar-marts 2022 med fokus på forskellige emner i dyrkningen af blåbær.
- Vil du gerne følge med, så meld dig ind i Facebookgruppen Blåbærproducenter i Norden, som er åben for alle, der dyrker blåbær til salg. I gruppen er der både økologer og konventionelle avlere fra Norge, Danmark og Sverige.
- Gruppen er tænkt som et fælles møderum for blåbæravlere og rådgivere, hvor avlerne kan udveksle ideer og få svar på spørgsmål.